

практичного заняття (задачі, визначення і опис основних питань теми). На практичних заняттях викладач перевіряє виконані завдання. Найбільш складні та дискусійні розділи дисципліни обговорюються із студентами на консультаціях в поза аудиторний час. Також під час консультацій студенти можуть проглядати навчальні фільми з питань етики та деонтології у фармації, база яких є на кафедрі. Дискусійні питання окремих тем, зокрема з основ біоетики, виносяться у вигляді дискусій на засідання студентського наукового гуртка: «Поєднання матеріальних та нематеріальних мотивацій роботи фармацевта», «Доцільність заборони абортів в Україні», «Доцільність дозволу евтаназії в Україні». Студенти у вечірній час під

час обходів пацієнтів і при наданні невідкладної допомоги під керівництвом викладачів засвоюють практичні навички з деонтології лікаря і провізора. На кожне практичне заняття студенти по черзі готують презентацію або реферат з актуальних питань теми, які доповідають.

Висновок. Самостійна робота студентів є важливою та невід'ємною частиною навчального процесу і для оптимізації засвоєння матеріалу потребує постійного вдосконалення.

Література

1. Етика і деонтологія у фармації/ Підр. За ред. І. Купновицької. // Івано-Франківськ: Вид. ІФНМУ. – 2016.

СУЧАСНІ ФОРМИ ОПТИМІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ПЕДІАТРІЇ

Г. О. Леженко, Ю. Г. Резніченко, О. М. Гиря, М. О. Ярцева, О. М. Лебединець

Запорізький державний медичний університет

Вступ. Перед викладачами медичних вузів поставлене досить непросте завдання – допомогти студентам у формуванні постійної зацікавленості до освіти, навчити їх самостійній лікарській практиці з умінням прийняття рішення в екстрених ситуаціях, а саме, стимулювати розвиток клінічного мислення, активізувати творчий потенціал. Одним з ключових чинників підвищення якості підготовки медичних кадрів, готових до самостійної практичної діяльності, є використання інноваційних методів викладання в педагогічній діяльності [1]. І саме постійна самостійна робота студента є однією з рушійних сил майбутньої професійної компетентності спеціаліста [2,3].

Основна частина. Від того наскільки вміє викладач зацікавити студента до вивчення теми, професійної компетентності напряму залежить ефективність проведеного заняття, що в свою чергу залежить від вміння викладача використати ефективні педагогічні технології. Вдалі педагогічні технології – це сукупність активних та інтерактивних методів, які дозволяють краще сприймати навчальний матеріал і заохочують студента до постійної активної участі в навчальному процесі. Проблема організації самостійної роботи студентів залежить не тільки від свідомості самого студента, але і від зменшення академічних годин на засвоєння матеріалу і від збільшення інформаційного навантаження на майбутнього лікаря. На нашій кафедрі ми чітко структурували зміст самостійної роботи по кожному модулю: на 5 курсі це модуль №2 «Хвороби системи крові та ендокринної системи», модуль №3 «Неонатологія»; на 6 курсі модуль №1 «Диференційна діагностика найбільш поширених хвороб дитячого віку», модуль №2 «Неонатологія та поліклінічна педіатрія». Ми робимо акцент на засвоєнні матеріалу через наступні ета-

пи: студент повинен знати – вміти поставити діагноз та провести диференційний діагноз – призначити лікування та провести розрахунок харчування в залежності від віку дитини та патології. Для кожного етапу навчального процесу застосовуються навчально-інформаційні ресурси, а саме: навчально-методичні посібники для самостійної роботи студентів 5, 6 курсу, збірники ситуаційних задач та тестових завдань, електронні посібники по практичним навичкам в педіатрії, відеофільми, мультимедійні презентації, які розміщені на електронному ресурсі кафедри. На початку заняття в активній діалоговій формі не тільки викладач, а і інші студенти групи, відповідають на запитання, які виникли в ході підготовки позааудиторно. Це дозволяє оцінити рівень знань і дати оцінку підготовки вміння працювати в команді.

Таким чином, застосування цих форм навчання в учбовому процесі при вивченні педіатрії дозволяє підвищити якість самостійної підготовки студентів до практичних занять на кафедрі педіатрії.

Література

Эффективные методы преподавания в медицинском вузе – Методические рекомендации. Изд. 1 / А. О. Абдрахманова, М. А. Калиева, А. А. Сыздыкова и др. – Астана. – 2015. – 55 с.

Булах І.Є. Проблеми оцінювання знань студентів у контексті вимог Болонської декларації / І. Є. Булах, О. П. Волосовець, М. Р. Мруга // Медична освіта. – 2011. – № 2. – С. 2–22.

Особливості організації самостійної роботи студентів / І.Р. Ницович, О.А. Андрієць // Медична освіта. – 2014 (додаток). – №3. – С. 135–156.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИТЯЧОЇ ГЕМАТОЛОГІЇ НА КАФЕДРІ ПЕДІАТРІЇ

Г. О. Леженко, Ю. Г. Резніченко, М. О. Ярцева, О. М. Гиря, О. М. Лебединець

Запорізький державний медичний університет

Вступ. Програма підготовки студентів медичного факультету 5 курсу з педіатрії, включає в себе два змістов-

них модулі з неонатології та старшого дитинства. Модуль «Старше дитинство» складається з курсів дитячої гематоло-

гії та дитячої ендокринології. Дитяча гематологія як складова навчальної програми для студентів-п'ятикурсників, охоплює основні нозології, а саме дефіцитні та спадкові анемії, геморагічні стани та питання лімфопроліферативних захворювань (лімфобластози та лімфома Ходжкіна).

Основна частина. Реальний хворий є одним з центральних «учбових матеріалів» на кафедрах клінічного спрямування, причому особливістю педіатрії є наявність не тільки хворої дитини, але й її батьків/опікунів, з якими потрібно знайти та розробити певний підхід, що допоможе оптимізувати діагностичний та лікувальний процес. У викладенні дитячої гематології важливим також є оволодіння практичними навичками збору скарг та анамнезу у пацієнтів та їх батьків, деталізація та розуміння опису перебігу захворювання у маленьких пацієнтів, ознайомлення з основними інвазивними та неінвазивними маніпуляціями, без знайомства та вивчення яких ефективна підготовка сучасного лікаря сімейної медицини неможлива. Робота дитячого гематолога характеризується також психологічною специфікою, що обумовлена роботою з маленькими пацієнтами, хворими на онкогематологічні захворювання та їх батьками. Лікар відчуває необхідність постійного контролю і прогнозування динаміки стану пацієнта, водночас підвищення вимог до педіатра з боку батьків дітей диктує необхідність підтримки довірчих відносин протягом всього періоду лікування.

Робота з пацієнтами та медичною документацією є першочерговою при вивченні дитячої гематології на ка-

федрі педіатрії. Питання медичної етики та деонтології є особливо актуальними у навчанні «біля ліжка хворого». Студенти розуміють, що спілкування з онкохворими дітьми та їхніми батьками потребує максимально коректної поведінки. Огляд дітей та бесіда з ними та їх батьками навчають майбутніх лікарів витримки та доброзичливого ставлення.

Поряд з цим, студенти навчаються за допомогою навчальних відеофільмів та мультимедійних презентацій. П'ятикурсники мають змогу вивчати основні проблеми гематології на онлайн-курсах, що викладені на сайті кафедри. Контроль засвоєння теоретичного матеріалу виконується за допомогою тестових та ситуаційних завдань, що розроблені згідно тематики курсу та відповідають медичній документації і клініці оглянутих пацієнтів.

Висновки. Таким чином, комплексний підхід до викладання проблем дитячої гематології, що включає як навчальні теоретичні складові, так і практичні навички при огляді та роботі з медичною документацією хворих дітей, дає змогу досягти позитивних результатів у вивченні педіатрії студентами медичного факультету.

Література

1. Лежнев И. А. Интегрированное ведение болезней детского возраста – стратегия первичной медицинской помощи больным детям в возрасте от 1 недели до 5 лет / И. А. Лежнев, Н. В. Котова, Е. А. Старец // Современная педиатрия. – 2010. – №4 (32). – С. 14–17.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСОБІВ НАОЧНОЇ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ У ВИКЛАДАННІ АПТЕЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ЛІКІВ

Г. П. Лисянська, М. М. Малецький, Т. М. Литвиненко

Запорізький державний медичний університет

Інтенсифікація реформування вищої медичної освіти в Україні останнім часом активно стимулює застосування новітніх засобів навчання як при організації аудиторних занять, так і для самостійної роботи студентів. [1-3]

Під час вивчення аптечної технології ліків особливої уваги потребує формування якісних практичних навичок майбутніх провізорів. При цьому потрібно відмітити, що з урахуванням розповсюдження інформаційних технологій у сучасному світі, можливості підготовки студентів під час самостійної роботи виходять на інший рівень. Наявність і доступність для студентів мобільних пристроїв з доступом до хмарних технологій (планшети, смартфони, ноутбуки та ін.) дозволяють сучасній молоді більш ефективно планувати свій час при самостійній роботі та детальніше освоювати теоретичні основи тем аудиторних занять. [3] Також використання мультимедійного матеріалу з окремих питань полегшує сприйняття інформації, особливо це стосується інформативно навантажених питань, наприклад, характеристики інгредієнтів або допоміжних речовин. Підготовка відповіді потребує ознайомлення зі значною кількістю матеріалу із різних джерел, а компактне, логічне групування інформації на слайдах із використанням таблиць, рисунків SmartArt дозволяє компактно розмістити потрібні дані. 86 % опитаних студентів відмітили, що попереднє ознайомлення з мультимедійними засобами навчання (презентації, навчальні відеофільми, постадійні фото) суттєво полегшує підготовку саме до практичної частини, дозволяє виявити дійсно проблемні або незрозумілі деталі, що потребують консультації та уточ-

нення з викладачем-практиком. При цьому демонстрацію засобів наочної візуалізації безпосередньо під час виконання практичної роботи більшість опитаних (56%) вважали недоцільним через те, що трансляція запису презентації або відео обов'язково відволікатиме, примушуючи витратити час та підсвідомо чекати потенційної підказки без жодних намагань самостійно вирішити ускладнення або звернутись до викладача. Більш корисними студенти вважали застосування наочних засобів без рухомих елементів, таких як загальна схема, таблиця або слайд із підсумковим узагальненням поетапним описом процесу.

Таким чином, поетапна візуалізація дозволяє студентам створити чітку схему процесу виготовлення лікарської форми та виявити потенційні труднощі під час практичного виконання роботи, сприяє розвитку самостійної навчальної діяльності та набуття якісних практичних навичок.

Література

1. Герчанівський Д. Л. Інноваційні технології контролю успішності студентів з гуманітарних дисциплін: монографія / Д. Л. Герчанівський, Е. Ф. Іпатов, В. В. Павловський. – К. : НАКККіМ, 2010. – 192 с.

2. Нісімчук А. С. Сучасні педагогічні технології / А. С. Нісімчук, О. С. Падалка, О. Т. Шпак. – К. : «Просвіта», 2008. – 206 с.

3. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / [О. М. Піхота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.]. – К. : А.С.К., 2004. – 256 с.